

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 19.2.2008
KOM(2008) 2 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**dla władzy budżetowej w sprawie gwarancji pokrytych z budżetu ogólnego
stan na dzień 30 czerwca 2007 r.**

{SEC(2008) 18}

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie oraz rodzaje operacji	4
2.	Nowe podstawy prawne	4
3.	Zdarzenia odnotowane po sporządzeniu ostatniego sprawozdania na dzień 31 grudnia 2006 r.	5
4.	Dane dotyczące rodzajów ryzyka pokrywanego z budżetu	5
4.1.	Definicja ryzyka	5
4.2.	Ryzyko związane z państwami członkowskimi	7
4.3.	Ryzyko związane z krajami trzecimi	8
4.4.	Ryzyko globalne uwzględnione w budżecie	9
4.5.	Rozwój ryzyka	10
5.	Przypadki niewywiązania się ze zobowiązań, uruchomienie gwarancji budżetowych oraz zaległości	11
5.1.	Płatności ze środków gotówkowych	11
5.2.	Płatności z budżetu	11
5.3.	Uruchomienie Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych	11
6.	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	11
6.1.	Informacje na temat odzyskanych zaległych płatności	11
6.2.	Stan aktywów	11
6.3.	Kwota docelowa	12
7.	Ocena potencjalnego ryzyka – sytuacja ekonomiczna i finansowa krajów trzecich korzystających z najważniejszych operacji pożyczkowych UE	12
7.1.	Wprowadzenie	12
7.2.	Turcja	12
7.3.	Brazylia	12
7.4.	Egipt	13
7.5.	Republika Południowej Afryki	13
7.6.	Maroko	14
7.7.	Tunezja	14
7.8.	Liban	14
7.9.	Ukraina	15

7.10.1	Serbia	15
7.10.2	Czarnogóra	15
7.11.	Jordania	15

1. WPROWADZENIE ORAZ RODZAJE OPERACJI

Niniejsze sprawozdanie złożono zgodnie z art. 130 rozporządzenia finansowego, który zobowiązuje Komisję do *złożenia dwa razy w roku Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczącego gwarancji budżetowych oraz związanego z nimi ryzyka*¹. Do sprawozdania dołączono dokument roboczy służb Komisji zawierający szereg szczegółowych tabel i uwag wyjaśniających („załącznik”)².

Ryzyko uwzględnione w budżecie Unii Europejskiej („budżecie”) wynika z różnych operacji pożyczkowych i gwarancyjnych, które można podzielić na dwie kategorie: pożyczki udzielane przez Wspólnoty Europejskie na cele makroekonomiczne, tzn. pożyczki na pomoc makrofinansową (ang. MFA) dla krajów trzecich, jak również pożyczki na cele mikroekonomiczne (pożyczki Euratom oraz, co najważniejsze, pożyczki zewnętrzne Europejskiego Banku Inwestycyjnego („EBI”)³). Od 1994 r. operacje te są pokrywane z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych („Funduszu”)⁴, który ustanowiono między innymi po to, aby ograniczyć wpływ budżetowy wynikający z realizacji gwarancji udzielanych z budżetu na operacje pożyczkowe w krajach trzecich. Jeżeli zasoby Funduszu okażą się niewystarczające, wówczas operacje są realizowane z budżetu.

Rozporządzenie Rady ustanawiające Fundusz („rozporządzenie w sprawie Funduszu”⁵), które przyjęto w 1994 r., zostało po raz pierwszy zmienione w 1999 r. W wyniku drugiej zmiany rozporządzenia Rady, która została przyjęta przez Radę w 2004 r., pokrycie z Funduszu zostaje zakończone w momencie, gdy kraje trzecie staną się państwami członkowskimi. Pożyczki lub gwarancje na rzecz państw członkowskich są pokrywane bezpośrednio z budżetu.

2. NOWE PODSTAWY PRAWNE

W ramach decyzji Rady z 2006 r.⁶ o udzieleniu EBI odnowionej gwarancji wspólnotowej w zakresie strat z tytułu pożyczek i gwarancji kredytowych na projekty prowadzone poza terenem Wspólnoty (mandat EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich na lata 2007–2013, dalej zwany „nowym mandatem ogólnym”), Komisja i EBI podpisały w sierpniu 2007 r. umowę gwarancyjną oraz umowę dotyczącą odzyskiwania kwot⁷, w których

¹ COM(2007)454 i SEC(2007)1050 stanowią poprzednie sprawozdanie w sprawie gwarancji pokrytych z budżetu według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r.

² SEC(2007)[...].

³ Szczegóły dotyczące mandatów EBI zostały przedstawione w tabeli A1, a odniesienia do podstaw prawnych znajdują się w załączniku w tabeli A4.

⁴ Najnowsze sprawozdanie w sprawie Funduszu znajduje się w dokumencie COM(2006)695 „Kompleksowe sprawozdanie w sprawie funkcjonowania Funduszu Gwarancyjnego” oraz w załączonym dokumencie roboczym (SEC(2006)1460).

⁵ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2728/94 z dnia 31 października 1994 r. ustanawiające Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych, Dz.U. L 293 z 12.11.1994, s. 1, zmienione rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 1149/1999 z dnia 25 maja 1999 r., Dz.U. L 139 z 2.6.1999, s. 1, rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2273/2004 z dnia 22 grudnia 2004 r., Dz.U. L 396 z 31.12.2004, s. 28, oraz rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 89/2007 z dnia 30 stycznia 2007 r., Dz.U. L 22 z 31.1.2007, s. 1.

⁶ Decyzja Rady (WE) nr 1016/2006 z dnia 19 grudnia 2006 r., Dz.U. L 414 z 30.12.2006, s. 95.

⁷ C/2007/3592.

określono szczegółowe zasady i procedury związane z gwarancją wspólnotową oraz z odzyskiwaniem należności po skorzystaniu z gwarancji. Umowa gwarancyjna obejmuje operacje finansowania ze środków EBI podpisane po dniu 17 kwietnia 2007 r., będącym datą zatwierdzenia nowego mandatu ogólnego przez Radę Gubernatorów EBI.

W pierwszej połowie 2007 r. nie podjęto żadnych nowych decyzji w odniesieniu do pożyczek MFA lub Euratom.

3. ZDARZENIA ODNOTOWANE PO SPORZĄDZENIU OSTATNIEGO SPRAWOZDANIA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2006 R.

W pierwszej połowie 2007 r. nie uruchamiano żadnych środków z tytułu pożyczek MFA.

W ramach pożyczek Euratom w marcu 2007 r. uruchomiono pierwszą transzę w wysokości 39 mln EUR na finansowanie poprawy systemu bezpieczeństwa w ukraińskich elektrowniach jądrowych, tj. reaktora nr 2 w Chmielnickim oraz reaktora nr 4 w Równem (K2R4). Projekt ten jest finansowany na mocy umowy kredytowej z 2004 r. (umowa kredytowa na kwotę stanowiącą równowartość w EUR kwoty 83 mln USD).

W pierwszej połowie 2007 r. EBI wykonywał swoją działalność na mocy mandatu ogólnego przyznanego w ramach perspektywy finansowej na lata 2000–2006 (dalej zwanego „bieżącym mandatem ogólnym”). Ponadto w dniu 28 czerwca 2007 r. EBI, na mocy decyzji Rady nr 2005/48 z dnia 22 grudnia 2004 r. udzielającej gwarancji wspólnotowej dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na pokrycie strat poniesionych w związku z pożyczkami udzielonymi na potrzeby niektórych projektów w Rosji, na Ukrainie, w Republice Mołdowy i Białorusi, podpisał z Republiką Mołdowy pierwszą umowę pożyczki na kwotę 30 mln EUR (dalej zwaną „mandatem do negocjacji z Rosją, Ukrainą, Republiką Mołdowy i Białorusią”).

Jak wspomniano powyżej w sekcji 2, nowa umowa gwarancyjna z EBI obejmuje operacje finansowe podpisane po dniu 17 kwietnia 2007 r. Jednakże na dzień 30 czerwca 2007 r. EBI nie podpisał żadnej operacji w ramach nowego mandatu ogólnego.

4. DANE DOTYCZĄCE RODZAJÓW RYZYKA POKRYWANEGO Z BUDŻETU

4.1. Definicja ryzyka

Ryzyko ponoszone przez budżet wynika z niespłaconego kapitału i odsetek związanych z operacjami objętymi gwarancją.

Operacje, w przypadku których wystąpi brak spłaty, będą pokrywane z Funduszu, jeżeli odnoszą się do krajów trzecich (70 % łącznej kwoty pozostającej do spłaty i objętej gwarancją na dzień 30 czerwca 2007 r.) oraz bezpośrednio z budżetu w przypadku operacji dotyczących państw członkowskich (pożyczki na rzecz projektów w państwach członkowskich stanowią pozostałe 30 % łącznej kwoty pozostającej do spłaty). Duży odsetek gwarantowanych pożyczek na rzecz państw członkowskich związany jest z ostatnimi rundami rozszerzenia UE. Zgodnie z art. 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie Funduszu w chwili, gdy dany kraj staje się państwem członkowskim, ryzyko z tytułu pożyczek zostaje przeniesione z Funduszu na budżet.

Na potrzeby niniejszego sprawozdania wykorzystuje się dwie metody oceny ryzyka ponoszonego przez budżet (bezpośrednio lub pośrednio poprzez Fundusz):

- Metoda służąca do wyliczenia łącznej kwoty kapitału pozostającego do spłaty z tytułu określonych operacji według stanu na dany dzień, z uwzględnieniem naliczonych odsetek. Ta metoda określa poziom ryzyka pokrywanego przez budżet na dany dzień.
- Podejście budżetowe definiowane jako „roczny poziom ryzyka ponoszony przez budżet” w oparciu o wyliczenie maksymalnej kwoty, jaką Wspólnota musiałaby wypłacić w danym roku finansowym w przypadku braku spłaty wszystkich gwarantowanych pożyczek⁸.

⁸

Dla potrzeb tych wyliczeń zakłada się, że brak spłaty nie jest przyspieszany, tzn. uwzględnia się tylko należne płatności (patrz również: sekcja 1 załącznika).

Tabela 1: Łączne pokryte kwoty pozostałe do spłaty według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r. w mln EUR

	Niespłacony kapitał	Naliczone odsetki	Ogółem	%
<u>Państwa członkowskie*</u>				
MFA	309	2	311	2 %
Euratom	436	5	441	3 %
EBI	4 224	38	4 262	26 %
<u>Ogółem państwa członkowskie*</u>	4 969	46	5 014	30 %
<u>Kraje trzecie</u>				
MFA	568	7	575	3 %
Euratom	39	0	39	0 %
EBI	10 901	116	11 018	66 %
<u>Ogółem kraje trzecie</u>	11 508	124	11 632	70 %
Ogółem	16 477	170	16 647	100 %

* Ryzyko to jest pokrywane bezpośrednio z budżetu i obejmuje także Bułgarię i Rumunię, które przystąpiły do UE z dniem 1 stycznia 2007 r.

W tabelach A1, A2, A3 i A4 załącznika podano bardziej szczegółowe informacje na temat kwot pozostałych do spłaty, zwłaszcza w odniesieniu do pułapów, kwot wypłaconych lub gwarancji.

4.2. Ryzyko związane z państwami członkowskimi

Ryzyko istniejące w przypadku państw członkowskich związane jest z pożyczkami, które zostały im udzielone przed ich przystąpieniem do UE.

W drugiej połowie 2007 r. ryzyko związane z pożyczkami udzielonymi państwom członkowskim, w tym Bułgarii i Rumunii, które przystąpiły do Unii 1 stycznia 2007 r., wyniesie 398 mln EUR. Ryzyko to zostało uwzględnione w budżecie. Jak wynika z tabeli 2, te dwa państwa znajdują się na pierwszych miejscach, jeżeli chodzi o wysokość kwot pozostających do spłaty.

Tabela 2: Ranking państw członkowskich według maksymalnego ryzyka ponoszonego przez budżet w drugiej połowie 2007 r. (w mln EUR)

Pozycja w rankingu	Kraj	Druga połowa 2007 r.	%
1	Rumunia	119,7	30,1 %
2	Bułgaria	90,4	22,7 %
3	Polska	48,7	12,2 %
4	Republika Czeska	45,7	11,5 %
5	Słowacja	35,1	8,8 %
6	Węgry	19,7	5,0 %
7	Słowenia	19,6	4,9 %
8	Cypr	7,8	2,0 %
9	Łotwa	4,7	1,2 %
10	Litwa	3,6	0,9 %
11	Estonia	2,4	0,6 %
12	Malta	0,5	0,1 %
	Ogółem	398,0	100,0 %

Ryzyko związane z państwami członkowskimi dotyczy wszystkich państw członkowskich uczestniczących w ostatnich dwóch rozszerzeniach. Terminy spłaty pożyczek przypadają do 2031 r.

4.3. Ryzyko związane z krajami trzecimi

W drugiej połowie 2007 r. maksymalne ryzyko ponoszone przez Fundusz w odniesieniu do krajów trzecich wyniesie 714 mln EUR. Poniżej przedstawiono pierwszą dziesiątkę krajów uszeregowanych według kwoty pozostającej do spłaty. Pożyczki udzielone tym krajom stanowią 82 % ryzyka ponoszonego przez Fundusz w drugiej połowie 2007 r. Analizę sytuacji ekonomicznej tych krajów wraz z komentarzem przedstawiono w sekcji 7 poniżej.

**Tabela 3: Ranking 10. najważniejszych krajów trzecich według maksymalnego ryzyka ponoszonego przez budżet w drugiej połowie 2007 r.
(w mln EUR)**

Pozycja w rankingu	Kraj	Druga połowa 2007 r.	% łącznego maksymalnego ryzyka
1	Turcja	100,9	14,1 %
2	Brazylia	82,7	11,6 %
3	Egipt	75,2	10,5 %
4	Republika Południowej Afryki	69,0	9,7 %
5	Maroko	61,0	8,5 %
6	Tunezja	58,5	8,2 %
7	Liban	54,2	7,6 %
8	Ukraina	36,6	5,1 %
9	Serbia i Czarnogóra ⁹	24,5	3,4 %
10	Jordania	21,8	3,1 %
Ogółem 10 krajów		584,3	81,8 %

Fundusz pokrywa gwarantowane pożyczki dla 40 krajów i 2 podmiotów regionalnych. Terminy spłaty pożyczek przypadają do 2037 r. Szczegółowe informacje na temat tych krajów zamieszczono w tabeli A2 w załączniku.

4.4. Ryzyko globalne uwzględnione w budżecie

Ogółem w drugiej połowie 2007 r. w budżecie uwzględniono kwotę 1112 mln na łączne ryzyko, które obejmuje kwoty przypadające do zapłaty w ciągu tego okresu, przy czym 36 % tej sumy stanowią kwoty należne od państw członkowskich (patrz: tabela A2 w załączniku).

⁹ Obecnie Republika Serbii oraz Republika Czarnogóry.

4.5. Rozwój ryzyka

W miarę spłaty pożyczek zaciągniętych na rzecz państw członkowskich w ramach umów dotyczących gwarantowanych pożyczek Euratom, MFA czy EBI (patrz: wykres A1 w sekcji 1.3 załącznika) ryzyko w odniesieniu do państw członkowskich powinno się w przyszłości zmniejszać.

Pożyczki MFA na rzecz krajów trzecich podlegają indywidualnym decyzjom Rady. Wniosek Komisji o udzielenie 50 mln EUR pożyczki MFA oraz 30 mln EUR dotacji na rzecz Libanu został przyjęty w dniu 20 sierpnia 2007 r. i przekazany do konsultacji Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie, która podejmie decyzję w tej sprawie.

Pułap obowiązujący dla pożyczek Euratom na rzecz państw członkowskich lub na rzecz niektórych krajów trzecich (Federacja Rosyjska, Armenia, Ukraina) to 4 mld EUR. Około 85 % tej kwoty zostało już wykorzystane, a pozostała suma to około 600 mln EUR. W ramach obowiązującej umowy pożyczki z 2004 r. dla K2R4 na Ukrainie (umowa kredytowa na kwotę stanowiącą równowartość w EUR kwoty 83 mln USD), dwie dalsze transze mogą zostać wypłacone w 2008 r. (patrz sekcja 3 powyżej).

W ramach obowiązujących mandatów kredytowych EBI poprzedzających nowy mandat ogólny, na mocy podpisanych pożyczek do wypłaty pozostaje kwota 8 067 mln EUR. Kwota ta będzie głównie powiązana z bieżącym mandatem ogólnym¹⁰. W końcu lipca EBI podpisał w ramach mandatu dotyczącego Rosji, Ukrainy, Republiki Mołdowy i Białorusi umowę pożyczki z Ukrainą w wysokości 200 mln EUR. Mandat ten oraz bieżący mandat ogólny wygasły z dniem 31 lipca 2007 r.¹¹

Najważniejszym elementem, który wpłynie na poziom ryzyka dla budżetu w przyszłości, jest niedawna gwarancja Wspólnoty przyznana EBI na mocy nowego mandatu ogólnego. Wspomniana gwarancja wspólnotowa jest ograniczona do 65 % łącznej kwoty kredytów oraz gwarancji udzielonych w ramach operacji dotyczących finansowania ze środków EBI, pomniejszonej o kwoty zwrócone i powiększonej o wszelkie inne powiązane kwoty, przy maksymalnym pułapie na poziomie 27 800 mln EUR¹².

Na wykresie A2 w sekcji 1.3 załącznika przedstawiono kilka scenariuszy wypłat w ramach mandatów poprzedzających nowy mandat ogólny oraz w ramach nowego mandatu ogólnego jako że wypłaty te mają znaczny wpływ na proces tworzenia rezerw w ramach Funduszu.

¹⁰ Patrz sekcja 1.3 załącznika.

¹¹ Aktualna sytuacja i szczegółowe dane na dzień wygaśnięcia będą przedmiotem następnego sprawozdania (sytuacja na dzień 31 grudnia 2007 r.).

¹² Podzielonym na podstawowy pułap wcześniej ustalonej maksymalnej kwoty 25 800 mln EUR oraz dodatkowy mandat w wysokości 2000 mln EUR.

5. PRZYPADKI NIEWYWIĄZANIA SIĘ ZE ZOBOWIĄZAŃ, URUCHOMIENIE GWARANCJI BUDŻETOWYCH ORAZ ZALEGŁOŚCI

5.1. Płatności ze środków gotówkowych

Komisja dokonuje wypłat ze środków gotówkowych celem uniknięcia opóźnień oraz związanych z tym kosztów obsługi operacji pożyczkowych, jeśli dłużnik spóźnia się ze spłatą zobowiązań wobec Komisji¹³.

5.2. Płatności z budżetu

Ze względu na brak zaległości płatniczych w pierwszej połowie 2007 r. nie wnioskowano o płatność zgodnie z pozycją budżetu 01 04 01 noszącą tytuł „Gwarancje Wspólnoty Europejskiej związane z operacjami pożyczkowymi”.

5.3. Uruchomienie Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych

W przypadku opóźnionej spłaty należności przez beneficjentów (kraje trzecie) w ramach pożyczek udzielonych lub gwarantowanych przez Wspólnotę, Fundusz Gwarancyjny zostaje uruchomiony w ciągu trzech miesięcy od terminu płatności¹⁴.

W pierwszej połowie 2007 r. nie korzystano z Funduszu Gwarancyjnego.

Na dzień 30 czerwca 2007 r. łączne zaległości, tj. odsetki karne w przypadku Republiki Argentyny, wynosiły 1 718 493,12 USD, z czego 1 448 433,44 USD (równowartość 1 072 516,43 EUR) wciąż pozostaje do odzyskania przez Fundusz. Ponieważ nie uruchomiono Funduszu dla pozostałej różnicy, saldo to jest należne EBI. Komisja oraz EBI wielokrotnie przypominały władzom Argentyny o potrzebie uregulowania całości tych zaległości zanim EBI będzie mógł wznowić operacje pożyczkowe w tym kraju. Rozmowy w tej kwestii będą kontynuowane podczas kolejnego spotkania w ramach dialogu makroekonomicznego pomiędzy UE a Argentyną.

6. FUNDUSZ GWARANCYJNY DLA DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH¹⁵

6.1. Informacje na temat odzyskanych zaległych płatności

W pierwszej połowie 2007 r. nie odzyskano żadnych zaległych płatności.

6.2. Stan aktywów

Według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r. aktywa netto Funduszu wynosiły 1 119 961 441,29 EUR.

¹³ Patrz art. 12 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r., z późniejszymi zmianami, wdrażający decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot.

¹⁴ Więcej informacji w sekcji 1.4.3. załącznika.

¹⁵ Sprawozdanie roczne Komisji w sprawie Funduszu Gwarancyjnego i zarządzania nim w 2006 r. – COM(2007)362 oraz SEC(2007)869.

6.3. Kwota docelowa

Fundusz musi osiągnąć odpowiedni poziom (kwotę docelową) określony jako 9 % sumy pozostających do spłaty zobowiązań kapitałowych z tytułu poszczególnych operacji powiększonej o naliczone odsetki. Stosunek zasobów Funduszu (1 119 961 441,29 EUR) do pozostających do spłaty zobowiązań kapitałowych (11 632 230 697,97 EUR) w rozumieniu rozporządzenia w sprawie Funduszu wynosił 9,6 %.

Na koniec 2006 r. środki Funduszu były już wyższe niż kwota docelowa. Zgodnie z nowymi zasadami tworzenia rezerw przyjętymi przez Radę w dniu 30 stycznia 2007 r.¹⁶ owa nadwyżka w wysokości 125,75 mln EUR zostanie ujęta we wstępnym projekcie budżetu na 2008 r.

7. OCENA POTENCJALNEGO RYZYKA – SYTUACJA EKONOMICZNA I FINANSOWA KRAJÓW TRZECICH KORZYSTAJĄCYCH Z NAJWAŻNIEJSZYCH OPERACJI POŻYCZKOWYCH UE

7.1. Wprowadzenie

W poprzednich sekcjach sprawozdania przedstawiono informacje na temat ilościowego aspektu ryzyka ponoszonego przez budżet. Ocenie należy jednak również poddać jakościowy aspekt ryzyka, który zależy od rodzaju operacji i sytuacji pożyczkobiorcy (patrz: sekcja 4.3). Tabele dotyczące oceny ryzyka dla poszczególnych krajów zostały opublikowane oddzielnie w dokumencie roboczym służb Komisji. Poniżej zamieszczono podsumowanie tej analizy dla dziesięciu krajów o najwyższym rocznym ryzyku dla budżetu w drugiej połowie 2007 r. W sekcji 2 załącznika przedstawiono analizę dla pięciu kolejnych krajów.

7.2. Turcja

W przypadku **Turcji** roczny wzrost PKB w pierwszej połowie 2007 r. wyniósł 5,3 % w porównaniu z 6,1 % w 2006 r. Deficyt na rachunku obrotów bieżących obniżył się nieznacznie do 7,8 % PKB wobec 7,9 % w 2006 r. Napływ brutto bezpośrednich inwestycji zagranicznych stanowił 5 % PKB w 2007 r., a około dwie trzecie z nich przypadało na sektor finansowy. W poprzednich latach dług zewnętrzny kraju wzrósł o około 5 punktów procentowych do mniej więcej 45 % PKB w połowie 2007 r. W tym samym czasie dług publiczny spadł do 61 % PKB z 68 % PKB w połowie 2006 r.

7.3. Brazylia

Stan gospodarki **Brazylii** nadal się poprawia. Po przyspieszeniu do 3,7 % w 2006 r., przewiduje się, że w roku 2007 stopa wzrostu gospodarczego osiągnie około 4,75 %. Głównym czynnikiem wzrostu jest popyt krajowy, który nadal korzysta ze znacznego złagodzenia polityki monetarnej. W szczególności następuje szybki wzrost inwestycji prywatnych. Presja inflacyjna pozostaje poniżej progu wyznaczonego przez bank centralny na poziomie 4,5 %, jednak ostatnio nieco wzrosła w wyniku nagłego skoku cen żywności i pewnego osłabienia waluty w związku z niedawnymi niepokojami na rynkach finansowych. Wprowadzie wzrost popytu wewnętrznego doprowadził do gwałtownego wzrostu importu, a wcześniejsza aprecjacja waluty przyhamowała wzrost eksportu, jednak dzięki lepszym

¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 89/2007 z dnia 30 stycznia 2007 r., Dz.U. L 22 z 31.1.2007, s. 1.

warunkom handlu (z powodu rosnących cen surowców) oraz znacznemu wzrostowi ilościowemu eksportu surowców utrzymuje się nadwyżka na rachunku obrotów bieżących. Wrażliwość Brazylii na oddziaływanie czynników zewnętrznych zmniejszyła się wraz ze znacznym spadkiem wskaźników długu zewnętrznego. W szczególności stosunek zadłużenia zagranicznego do PKB zmniejszył się z 40,8 % w 2002 r. do około 16 % w chwili obecnej. Procentują wysiłki podjęte na rzecz ograniczenia zagranicznego długu publicznego: agencje ratingowe podniosły ocenę kredytową Brazylii jako państwa, a spready odsetkowe są na niespotykane niskich poziomach. Pomimo poczynionych niedawno postępów dług publiczny pozostaje wysoki i waha się na poziomie 45 % PKB, a bieżące wydatki publiczne szybko wzrastają.

7.4. Egipt

W wyniku bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz eksportu towarów i usług (zwłaszcza turystyki) tempo wzrostu gospodarczego **Egiptu** zwiększyło się z 4,5 % w roku budżetowym 2005 do 7,1 % w roku budżetowym 2007. Poziom inflacji ponownie wzrósł do wartości dwucyfrowej w roku budżetowym 2007 po tym, jak został zmniejszony do wartości jednocyfrowej w roku budżetowym 2006. Pozytywnym sygnałem w ostatnim roku był spadek bezrobocia. Jednak pozostaje ono na stosunkowo wysokim poziomie i obejmuje znaczny odsetek osób czynnych zawodowo. Pomimo silnego wzrostu gospodarczego i sprzedaży (na wpół) państwowych przedsiębiorstw, deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych nie zmniejszył się (9,2 % w roku budżetowym 2007 wobec 7,7 % w roku budżetowym 2006). W związku z tym dług publiczny brutto pozostawał powyżej 100 % PKB. Postępują reformy sektora finansowego. Dobra polityka fiskalna w połączeniu z odpowiednią polityką pieniężną powinny wywrzeć pozytywny wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy.

7.5. Republika Południowej Afryki

Republika Południowej Afryki osiągnęła w pierwszych dwu kwartałach 2007 r. realny wzrost PKB wynoszący 4,75 % i 4,5 %, wskazujący na wciąż korzystne warunki dla prowadzenia działalności, zwłaszcza w sektorach budownictwa, rolnictwa, usług finansowych i transportu. Do wzrostu spożycia indywidualnego przyczynił się również wzrost wysokości dochodu do dyspozycji oraz skutki bogacenia się w efekcie wzrostu cen aktywów. W 2006 r. bank centralny podniósł stopę refinansową z 7,0 % do 9,0 %, aby utrzymać inflację w przedziale od 3 % do 6 %. Deficyt na rachunku obrotów bieżących zwiększył się w pierwszych dwu kwartałach 2007 r., osiągając poziom 7 % i 6,5 %, w dużej mierze w wyniku silnego popytu wewnętrznego, prowadzącego do większego wzrostu importu w porównaniu z eksportem. Deficyt był pokrywany z nadwyżką przez znaczny napływ inwestycji portfelowych, głównie udziałów. Rezerwy międzynarodowe wzrosły do ponad 28 mld USD w połowie 2007 r., stanowiąc 3,4 miesiąca importu towarów i usług.

Saldo budżetowe rządu krajowego wykazało nadwyżkę w wysokości 0,6 %, obniżając dług publiczny do około 31 % PKB. Biorąc pod uwagę czynniki zewnętrzne, negatywny wpływ na gospodarkę może mieć słabszy popyt na aktywa ze wschodzących rynków, globalne wyhamowanie gospodarki bądź gwałtowne pogorszenie się warunków wymiany handlowej. Jednakże silne podstawy gospodarki tego państwa powinny ograniczyć negatywny wpływ takich wstrząsów na gospodarkę. Wewnętrzne napięcia mogą wynikać z wysokiego poziomu bezrobocia, nierówności społecznych, wysokiej zachorowalności na HIV/AIDS oraz wysokiej przestępczości.

7.6. Maroko

Program ambitnych reform gospodarczych w **Maroku** zaczyna przynosić efekty. Podstawy gospodarcze wzmocniły się, a warunki makroekonomiczne pozostały niezmiennie. Na koniec 2006 r. odnotowano wzrost realnego PKB na poziomie 8,1 %, który wynikał głównie z rekordowych zbiorów, lecz z uwagi na złe warunki pogodowe w 2007 r. wskaźnik wzrostu PKB spadnie do 2,5 %. Szereg istotnych reform budżetowych i podatkowych dało zachęcające wyniki. Prognozowany deficyt budżetowy (bez uwzględnienia wpływów z prywatyzacji) na 2007 r. wynosi 2,5 % PKB (wobec 2,1 % w 2006 r.). Ciągła presja na wzrost wydatków związana z wysokimi subwencjami do ropy i żywności (2,5 % PKB) jest kluczowym czynnikiem wzrostu deficytu publicznego w 2007 r. Stosunek zadłużenia publicznego do PKB spodziewany jest na poziomie 58,0 % PKB na koniec 2007 r. Oczekuje się, że oficjalne rezerwy brutto będą nadal rosły, aby osiągnąć poziom powyżej 23 mld USD w 2007 r. (czyli równowartość ponad ośmiomiesięcznej wartości importu), wobec blisko 20 mld USD w 2006 r. W latach 1980–1993 Maroko przystąpiło do serii dziewięciu porozumień z MFW, ale od tego czasu nie było objęte programem wspieranym przez tę instytucję i zakończyło spłacanie swoich długów wobec MFW w 1997 r.

7.7. Tunezja

Tempo wzrostu gospodarczego Tunezji zwiększyło się z 4,0 % w 2005 r. do 6,0 % w 2007 r., za sprawą sektorów rolnictwa, przemysłu (z wyjątkiem włókienniczego) i usług. Pomimo wyższego wzrostu gospodarczego bezrobocie pozostało na wysokim poziomie około 14 %. Zwraca uwagę fakt, że znaczna część bezrobotnych posiada wykształcenie wyższe. Deficyt publiczny, bez uwzględnienia prywatyzacji, ustabilizował się na poziomie około 3 %. Rozważna polityka podatkowa wraz z zaostrzoną polityką pieniężną była korzystna dla gospodarki Tunezji, ponieważ inflacja w 2007 r. pozostaje na umiarkowanym poziomie 3,0 %. Wyższe ceny ropy nie doprowadziły do wzrostu subwencji dzięki stopniowemu wycofywaniu się z nich. Z powodu wyższego wzrostu gospodarczego dług publiczny zmniejszył się, a w najbliższej przyszłości oczekuje się utrzymania tej tendencji. Jednakże obecnie dług nadal wynosi ponad 50 % PKB, a jego większość stanowi zadłużenie zagraniczne. Tunezja wydaje się jednak dosyć odporna na zewnętrzne wstrząsy czy też kryzysy zaufania, co związane jest z długoterminową strukturą spłaty zadłużenia zewnętrznego. Oczekuje się, że pomyślna krótkoterminowa perspektywa ekonomiczna wkrótce spowoduje zmniejszenie zadłużenia nawet do poziomu znacznie poniżej 50 % PKB. Przewiduje się, że nowe wpływy z prywatyzacji zostaną wykorzystane głównie na amortyzację długu.

7.8. Liban

Liban jest jednym z najbardziej zadłużonych krajów świata, który jednocześnie stoi wobec pilnych potrzeb związanych z odbudową kraju po wojnie z lipca 2006 r. Konflikt wojskowy wywarł dodatkową presję na znajdujące się już i tak w trudnej sytuacji finanse publiczne i rachunek obrotów bieżących. W rezultacie szacuje się, że gospodarka zmniejszyła się w 2006 r. o 5 % w ujęciu realnym, podczas gdy deficyt publiczny wzrósł prawie dwukrotnie w porównaniu z deficytem w 2005 r. i wyniósł 11 % PKB, a dług publiczny pozostał zasadniczo niezmienny na poziomie 178 % PKB. W styczniu 2007 r. rząd przyjął ambitny i szeroko zakrojony średnioterminowy program reform społeczno-gospodarczych. Władze przedstawiły ten program na międzynarodowej konferencji darczyńców dla Libanu (Paryż III) w styczniu 2007 r. Niedawno uzgodnione dofinansowanie z MFW w ramach nadzwyczajnej pomocy udzielonej w związku z konfliktem (EPCA) wzmacnia wiarygodność programu i zapewnia

środki ścisłego monitorowania jego realizacji, w szczególności w zakresie wsparcia budżetu. Jednak 2007 r. jest rokiem bardzo trudnym z uwagi na występowanie niestabilności politycznej i nawrotów przemocy przed wyborami prezydenckimi przewidzianymi na okres między wrześniem a październikiem.

7.9. Ukraina

Na **Ukrainie** silny popyt krajowy napędza stabilny wzrost gospodarczy, natomiast wskaźnik eksportu netto już od dwóch lat pozostaje ujemny. Realny wzrost PKB wyniósł 8,4 % w pierwszej połowie 2007 r. (7,1 % w całym roku 2006), a towarzyszył mu silny wzrost akcji kredytowej i podniesienie realnych dochodów. Wynik na rachunku obrotów bieżących był ujemny i wyniósł około 1,5 % PKB wobec nadwyżki w wysokości 3 % odnotowanej w poprzednim roku. Sytuacja ta związana była z wysokim popytem importowym i z wyższymi cenami importowanej energii. W 2007 r. deficyt na rachunku obrotów bieżących ma wzrosnąć do około 3,5 % PKB w wyniku wzrostu importu przekraczającego wskaźnik eksportu, który i tak korzysta z wysokich cen stali na światowych rynkach (główny towar eksportowy Ukrainy, stanowiący 40 % całości eksportu). Zewnętrzny dług publiczny Ukrainy spadł do około 12 % PKB (wobec 15 % w 2005 r.), natomiast z powodu łatwiejszego dostępu sektora prywatnego do zagranicznych rynków kapitałowych łączne zadłużenie zewnętrzne wyniosło około 50 % PKB. Główne ryzyko jest w dalszym ciągu związane z niestabilną sytuacją polityczną, która doprowadziła do przedterminowych wyborów parlamentarnych we wrześniu 2007 r. Agencja Standard & Poor's potwierdziła jednak długoterminowy rating kredytowy Ukrainy jako państwa na poziomie BB-, głównie ze względu na niski poziom zadłużenia.

7.10.1 Serbia

W pierwszej połowie 2007 r. roczny wzrost PKB w **Serbii** wyniósł około 8 % w ujęciu realnym. Deficyt na rachunku obrotów bieżących w połowie roku osiągnął poziom 16 %. W tym samym okresie napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych spadł do około 4 % PKB, a zadłużenie zewnętrzne kraju według stanu na koniec lipca 2007 r. stanowiło około 60 % PKB. Dług publiczny w tym samym czasie zmniejszył się do około 35 % PKB w wyniku umorzeń i przedterminowych spłat do międzynarodowych instytucji finansowych.

7.10.2 Czarnogóra

W drugim kwartale 2007 r. tempo rocznego wzrostu PKB w **Czarnogórze** uległo przyspieszeniu do 6,9 %. W tym samym okresie deficyt na rachunku obrotów bieżących osiągnął 31 % PKB z powodu zwiększającego się deficytu handlowego. Napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniósł 28,2 % PKB w drugiej połowie 2007 r. Dług publiczny wykazywał nadal tendencję spadkową i wynosił 35,6 % PKB, natomiast zadłużenie zewnętrzne kraju na koniec czerwca 2007 r. wynosiło 23,7 % PKB.

7.11. Jordania

Dynamiczny wzrost gospodarki **Jordanii** utrzymywał się w 2007 r., a realny wzrost PKB jest szacowany na 6 %. Po pomyślnym zakończeniu serii programów wspieranych przez MFW Jordania zachowała bliskie relacje z Funduszem w ramach monitorowania wykonania programów. Prowadzona polityka była zgodna z ustalonymi przez władze celami zmierzającymi do wspierania wzrostu gospodarczego przy jednoczesnej konsolidacji budżetowej w celu zmniejszenia relacji długu publicznego do PKB. Korekta fiskalna w latach 2005 i 2006 dokonana w ramach strategii skoncentrowanej na wyeliminowaniu subwencji do

paliw i utrzymaniu ograniczenia wydatków umożliwiła obniżenie deficytu budżetowego (łącznie z dotacjami) do 2,7 % PKB w 2006 r. z 5 % w roku 2005. Dzięki rozsądnej polityce fiskalnej spada również zadłużenie Jordanii. W październiku 2007 r. rząd podpisał porozumienie z Klubem Paryskim o odkupieniu swoich długów w wysokości 3,3 mld USD. Przewiduje się, że w 2007 r. deficyt na rachunku obrotów bieżących nieznacznie zmniejszy się z 13,6 % w 2006 r. do 13,4 % PKB (wobec 17,8 % w 2005 r.). Jest on w dalszym ciągu finansowany z nadzwyczaj wysokich wpływów kapitałowych, w tym z bezpośrednich inwestycji zagranicznych, przelewów oraz inwestycji portfelowych, pochodzących w głównej mierze z regionu.